

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

KRINGELBORG

GULDBORGSUND KOMMUNE



Besigtigelsesdato:	04.11.2010
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2010.7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgsund Kommune
Adresse:	Kringelborg Allé 11, 4800 Nykøbing Falster
Betegnelse:	Kringelborg
Fredningsår:	1959
Omfang:	Hovedbygningen (slutn. 1700-tallet)

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Kringelborg, der er opført i 1790, ligger i den sydlige del af Nykøbing, omgivet af et nyere parcelhusområde, udstykket af Kringelborgs jorder.

Kringelborg er en tidligere ladegård, der udgøres af en hovedbygning og tre selvstændige ladebygninger. Ladebygningerne vest for hovedbygningen anvendes til beboelse, samt klubhus og depot for Golfklubben Storstrømmen. Hovedbygningen er anlæggets eneste fredede bygning.

Hovedbygningen er 13 fag lang, opført i sort opstolpet bindingsværk med hvidkalkede tavler, over en sorttjæret sokkel, hvori der sidder flere tophængte træluger. På gård- og haveside er der dokker under samtlige fag, bortset fra endefagene, hvor der er skråbånd. Bygningen har mansardtag hængt med røde tegl, zink tagrender og nedløb, og i rygningen ses to skurede skorstene med sokkel og krave. Der er ældre, småsprossede korspostvinduer mod gården, og i gavle og haveside ældre, sidehængte småsprossede vinduer. En tresidet granittrappe med et smedjernsgelænder fører op til en dybtliggende rødmalet, tofløjet fyldingsdør med sen-empire stiltræk. På østgavlen er et lille vindfang i bindingsværk med teglhængt saddeltag, der giver adgang til kælderen.

Bygningen anvendes til beboelse. Stueetagen er nyrestaureret og indrettet med nyt køkken, badeværelse samt to gæstetoiletter. Tagetagen er uudnyttet og står som ét stort rum. Der er understrøget tegltag, nyt trægulv og enkelte nye spær, der er opsat med sømbeslag. Der er fuld kælder under bygningen med gulve af gule teglsten og hvidkalkede vægge, bjælkelag og lofter, samt fundament til tidligere køkkenskorsten.

— BYGNINGSHISTORIE

Kringelborg blev først benævnt Klingborg (1483) – først tre år senere ”Kringelborg huz” i forbindelse med oprettelsen af et Helliggeist Hus – det senere Nykøbing Hospital og Kloster. I 1486 bestemte Kong Hans, at Idestrup Kirke og sogn – herunder Kringelborg – skulle bidrage med indtægter og naturalier til hospitalet.

Kringelborg var fra 1569 ladegård for Nykøbing Hospital, som dermed blev selvforsynende. I 1766 lagt ind under Orupgård, da kronen solgte Kringelborg. Den nuværende hovedbygning er fra 1790.

I 1959 blev Kringelborg solgt til Nykøbing Kommune, der havde brug for ekspansionsmuligheder for byens vækst. I 1987 blev Kringelborg hjemsted for Hjemmeværnet.

— KILDER

”Fra Klingborg til Kringelborg – festskrift” – Folketidende, 2009.

Fra Klingborg 1483 til Kringelborg 1989, Hjemmeværnskompagni 8204, Nykøbing F., 1989.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier for Kringelborg knytter sig til hovedbygningens nære kontakt til Øster Skov og til golfbanen, der står som en moderne udgave af en traditionel have mod øst, og kontrasten hertil skabt af det langstrakte gårdrum, som opstår mellem ladebygningerne, der som type er kendetegnende for mange ladegårde.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Fortællingen om Kringelborgs oprindelige funktion som ladegård er stadig aflæselig. Hovedbygningens og ladebygningernes placering omkring det langstrakte gårdrum fortæller en landbrugshistorie, hvor Kringelborg var ladegård for Nykøbing Hospital og senere Orupgård. Jorderne, der i dag er omdannet til golfbane og parcelhusgrunde, samt Øster Skov, vidner om de store jordbesiddelser, der var nødvendige for en ladegård.

Omgivelserne har også ændret karakter, tidligere lå Kringelborg med sine omgivende marker ud til Grønsundvej, en vestlig indfaldsvej til Nykøbing. I dag ligger Kringelborg i Nykøbing, i den sydlige ende af

byen, ud til parcelhusgrundenes stamvej kaldet Kringelborg Allé. Hvilket er en del af fortællingen om Nykøbings vækst og fysiske udvidelse.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Kringelborg er en enkel og homogen bygning, der består af få elementer, som i samspil giver en harmonisk, barok bindingsværksbygning; den sorttjærede sokkel, det sort/hvide bindingsværk, de hvide vinduer, røde døre, mansardtaget og de to skorstene. Enkeltheden understreges af, at bygningen synsmæssigt hviler på en massiv sokkel, da trælugerne er sorttjærede som den øvrige sokkel.

Bygningen er overordnet symmetrisk, hvilket den centralt placerede granittrappe og hoveddør understreger. Inden for rammerne af bindingsværket er bygningen ikke symmetrisk; vinduer og døres placering varierer lidt på hver enkelt facade, men de hvide tavler og det sortstolpede bindingsværk holder det hele sammen. At bygningen er enkel giver plads til variationen, uden at det forstyrrer det store billede, eksempelvis den røde revledør i sydgavlen og det lille bislag på nordgavlen.

Bygningen har en afslappet, landlig elegance med bindingsværk og mansardtag. Den rødmaledede, rigt profilerede hoveddør, som sidder meget dybt i facaden med en kraftig indfatning, og den tresidede granittrappe hæver tilsammen det arkitektoniske udtryk, og giver bygningen karakter.

Bygningens vigtigste facade er gårdsiden, hvilket understreges af indgangsdøren og de store korspostvinduer. På havesiden er vinduerne også høje, men smallere og kun sidehængte.

Indvendigt er en ældre rumstruktur overordnet set bevaret. I bygningens sydøstlige rum mod haven er bevaret spor af det tidligere køkkenildsted, der så vidt vides aldrig har været placeret i kælderen, hvilket er usædvanligt for denne type bygning. I hallen fører en velbevaret, barok toløbstrappe, med snegleformet mægler og ovale udskæringer i balustrene, op til loftsrummet. Den dybtsiddende hoveddør giver en fin niche-virkning i hallen. I salene er der bevaret fyldningsdøre, paneldøre, gerichter, greb, brystningspaneler og stuk, hvilket giver meget helstøbte rum. Især paneldørene er vigtige for fortællingen om bygningens brug, at disse sekundære døre var til brug for tjenestefolkene. Indvendigt er tillige nye og ældre plankegulve, der passer med bygningens materialeholdning.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningen med alle bevarede detaljer, herunder trælugerne i soklen, de ældre vinduer og den detaljerige hoveddør. Hertil kommer den oprindelige materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til stueplanets rumstruktur og de bevarede oprindelige bygningsdetaljer, herunder den barokke trappe, fyldningsdøre, paneldøre, gerichter, greb, brystningspaneler og stuk, samt den oprindelige materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Det anbefales at:

- den hævede terrasse fjernes, og at der i stedet etableres en ny trappe, der fører ned til terræn.
- døren mod haven udskiftes til en traditionelt udseende dør.
- flisebelægningen i hallen ændres til en traditionel flisebelægning, der i højere grad vil passe til bygningens øvrige arkitektoniske udtryk.